

**A Hencidai Csere-erdő (HUHN20011)
kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület
fenntartási terve**

Debrecen
2020.

Készítette

Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság

Együttműködő partner

BioAqua Pro Környezetvédelmi Szolgáltató és Tanácsadó Kft.
Bogland Természet-, és Környezetvédelmi Betéti Társaság
E-misszió Természet- és Környezetvédelmi Egyesület

Vezető szakmai koordinátor

Kapocsi István

Szakmai koordinátor

Lesku Balázs
Dr. Müller Zoltán
Dr. Gulyás Gergely

Vezető természettudományi szakértő

Dr. Kiss Béla

Vezető agrárgazdálkodási szakértő

Hasznosi László

Közreműködő szakértők

Dr. Gulyás Gergely
Horváth Dénes
Kun András
Lukács Attila
Dr. Sum Szabolcs
Tóth Pál
Mazsu István

© Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság 2020.

Ez a dokumentáció a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény értelmében szerzői jogvédelem alatt áll.
A dokumentáció nyilvános, a megfelelő hivatkozások mellett szabadon felhasználható és terjeszthető!

Tartalomjegyzék

I. Natura 2000 fenntartási terv

1. A terület azonosító adatai	5
1.1. Név	5
1.2. Azonosító kód	5
1.3. Kiterjedés	5
1.4. A kijelölés alapjául szolgáló fajok és/vagy élőhelyek	5
1.4.1. Jelölő élőhelyek	5
1.4.2. Jelölő fajok	5
1.5. Érintett települések	5
1.6. Egyéb védettségi kategóriák	6
1.7. Tervezési és egyéb előírások	6
1.7.1. Természetvédelmi kezelési terv	6
1.7.2. Településrendezési eszközök	6
1.7.3. Körzeti erdőtervek és üzemtervek	7
1.7.4. Tájégségi vadgazdálkodási tervek és vadgazdálkodási üzemtervek	8
1.7.5. Halgazdálkodási tervek	7
1.7.6. Vízgyűjtő-gazdálkodási terv	7
1.7.7. Egyéb tervek	7
2. Veszélyeztető tényezők	8
3. Kezelési feladatok meghatározása	11
3.1. Természetvédelmi célkitűzés, a terület rendeltetése	11
3.2. Kezelési javaslatok	11
3.2.1. Élőhelyek kezelése (Kezelési egységek – KE)	11
3.2.2. Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztés	23
3.2.3. Fajvédelmi intézkedések	23
3.2.4. Kutatás, monitorozás	23
3.2.5. Mellékletek	25
3.3. A kezelési javaslatok megvalósításának lehetséges eszközei a jogi háttér és a tulajdonviszonyok függvényében	26
3.3.1. Agrártámogatások	26
3.3.2. Pályázatok	31
3.3.3. Egyéb	31
3.4. A terv egyeztetési folyamatának dokumentációja	32
3.4.1. Felhasznált kommunikációs eszközök	32
3.4.2. A kommunikáció címzettjei	32
3.4.3. Egyeztetés hatósági és területi kezelő szervekkel	33

I. Natura 2000 fenntartási terv

1. A terület azonosító adatai

1.1. Név

Tervezési terület neve:	Hencidai Csere-erdő kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület (kjTT)
-------------------------	---

1.2. Azonosító kód

Tervezési terület azonosítója:	HUHN20011
--------------------------------	-----------

1.3. Kiterjedés

Tervezési terület kiterjedése:	121,104 ha
--------------------------------	------------

1.4. A kijelölés alapjául szolgáló fajok és/vagy élőhelyek

A jelölő élőhelyek és fajok felsorolásánál a Natura 2000 terület adatlapjának 2018. évi változatát vettük alapul.

1.4.1. Jelölő élőhelyek

- 1530* - Pannon szikes sztyeppék és mocsarak
- 91I0* - Euro-szibériai erdőssztyepp-tölgyesek tölgyfajokkal (*Quercus spp.*)

*: kiemelt jelentőségű jelölő élőhely

1.4.2. Jelölő fajok

- Nagy szikibagoly (*Gortyna borelii lunata*)
- Nagy tűzlepke (*Lycaena dispar*)
- Magyar tavaszi-fésűsbagoly (*Dioszeghyana schmidtii*)

1.5. Érintett települések

Hajdú-Bihar megye: Hencida, Gáborján

A tervezési terület által érintett helyrajzi számok listáját az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekkel érintett földrészelekről szóló 14/2010. (V. 11.) KvVM rendelet (a továbbiakban: KvVM rendelet) tartalmazza. A Natura 2000 területek által érintett helyrajzi számokat és így a Natura 2000 jogi státuszt is a KvVM rendelet rögzíti, térképi megjelenítéssel is. A jogi jelleg a megosztással keletkező utód helyrajzi számokra is kiterjed.

Település	Megye	Érintett terület		A település területének érintettsége(%)
		(ha)	(%)	
Hencida	Hajdú-Bihar megye	120,77 ha	99,72 %	3,47 %
Gáborján	Hajdú-Bihar megye	0,33 ha	0,28 %	0,01 %

1.6. Egyéb védettségi kategóriák

A terület egy része (97,25 ha) a Hencidai Csere-erdő Természetvédelmi Területtel (kiterjedés: 105,85 ha) átfedésben van. (A környezetvédelmi és vízgazdálkodási miniszter 7/1990. (IV. 23.) KVM rendelete egyes természeti területek védetté, valamint helyi jelentőségű természetvédelmi területek országos jelentőségűvé nyilvánításáról, továbbá természetvédelmi területek határának módosításáról).

A tervezési terület nem érint különleges madárvédelmi területet.

A tervezési terület az Országos Ökológiai Hálózat magterület övezetének (78,68 %), illetve ökológiai folyosó övezetének (21,32 %) része.

Típus	Kód	Név	Átfedés (ha)	Átfedés (%)	Kapcsolódó jogszabály száma
természetvédelmi terület	222/TT/90	Hencidai Csere-erdő Természetvédelmi Terület	97,25	80,31	A környezetvédelmi és vízgazdálkodási miniszter 7/1990. (IV. 23.) KVM rendelete egyes természeti területek védetté, valamint helyi jelentőségű természetvédelmi területek országos jelentőségűvé nyilvánításáról, továbbá természetvédelmi területek határának módosításáról
országos ökológiai hálózat magterület övezet	MT	-	95,28	78,68	Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről 2018. évi CXXXIX törvény
országos ökológiai hálózat ökológiai folyosó övezet	OF	-	25,81	21,32	Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről 2018. évi CXXXIX törvény.

1.7. Tervezési és egyéb előírások

1.7.1. Természetvédelmi kezelési terv

A Hencidai Csere-erdő Természetvédelmi Területre vonatkozóan nincs jogszabályban kihirdetett természetvédelmi kezelési terv.

1.7.2. Településrendezési eszközök

Hajdú-Bihar Megyei Önkormányzat közgyűlésének 13/2010.(IX.17.) önkormányzati rendelete Hajdú-Bihar megye területrendezési tervéről.

Gáborján szabályozási terv és helyi építési szabályzat – 10/2004. (VIII.12.) önkormányzati rendelet.

Hencida község Önkormányzat Képviselő-testületének 10/2004. (X.12.) rendelete a Helyi Építési Szabályzatról és a Szabályozási tervek elfogadásáról.

1.7.3. Körzeti erdőtervek és üzemtervek

Körzeti erdőterv: Hajdúhát-Bihari erdőtervezési körzet körzeti erdőterve (érvényes: 2012.01.01 – 2021.12.31.) Törzskönyvi szám: 7007/14/2010. Kelt: 2012. december 20.

1.7.4. Tájégségi vadgazdálkodási tervek és vadgazdálkodási üzemtervek

A Hencidai Csere-erdő kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület a Tiszántúli Vadgazdálkodási táj Hajdúsági Erdőpuszták Vadgazdálkodási tájegyiségbe tartozik. A tájegyiség vadgazdálkodására a tájegyiségi vadgazdálkodási tervekben foglaltak az irányadóak. A Tiszántúli Vadgazdálkodási Táj vadgazdálkodási tájegyiségeinek vadgazdálkodási tervéről a 13/2018. (VII. 3.) AM rendelet rendelkezik.

Berettyóvölgye Vadásztársaság (vadgazdálkodási egység kódszáma: 09-904450-112) Vadgazdálkodási üzemterve érvényes: 2037. február 28. Jóváhagyó határozat ügyiratszám: HB-03/FM/00301-6/2019.

Kismarja-Berettyó Vadásztársaság (vadgazdálkodási egység kódszáma: 09-904650-105) Vadgazdálkodási üzemterve érvényes: 2037. február 28. Jóváhagyó határozat ügyiratszám: HB-03/FM/05255-9/2019.

1.7.5. Halgazdálkodási tervek

Berettyó folyó a csatlakozó csatornákkal – Nagyér, Esztár, Nagymarjai, Hencida-Csereerdői, Kis-Körös, Ördögárki, Furta, Nyártói, Poltralápi, Pappzugi csatorna (víztérkód: 04-0018-1-1) Halgazdálkodásra jogosult: Körösvidéki Horgász Egyesületek Szövetsége, Mátészalka

1.7.6. Vízyűjtő-gazdálkodási terv

2-15 Berettyó alegység vízyűjtő-gazdálkodási terve – Közreadta a Tiszántúli Vízügyi Igazgatóság. Elfogadás dátuma: 2016. április. Érvényes: 2027-ig.
(<http://www.vizugy.hu/index.php?module=vizstrat&programelemid=149> alapján)

1.7.7. Egyéb tervek

Nagy szikibagoly (*Gortyna borellii lunata*) fajmegőrzési terve. Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium Természetvédelmi Hivatal, 2004.
(http://www.termeszetvedelem.hu/_user/downloads/fajmegorzesi%20tervek/nagy%20szikibagoly.pdf)

2. Veszélyeztető tényezők

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége (H= nagy; M= közepes; L= kis jelentőségű)	Érintett terület aránya (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra, és milyen módon gyakorol hatást?
I02	egyéb idegenhonos inváziós fajok	H	>30%	9110*-Euro-szibériai erdőssztyepp-tölgyesek tölgyfajokkal (<i>Quercus spp.</i>): A fehér akác (<i>Robinia pseudoacacia</i>) és az amerikai kőris (<i>Fraxinus pennsylvanica</i>) az élőhely minden szintjét drasztikusan átalakítja, a megsemmisülésig degradálja (árnyékolás, gyökérkonkurencia, nitrogén halmozása a talajban, allelopátia stb.).
				1530*-Pannon szikes sztyeppék és mocsarak: A fehér akác (<i>Robinia pseudoacacia</i>) és az amerikai kőris (<i>Fraxinus pennsylvanica</i>) a jobb termőképességű cickóros szikes gyepekben (F1b) kis mértékben terjed. Nitrogénkötő sugárgombája miatt nitrofil gyomnövények megtelepedését segítheti elő, így hozzájárul a gyepek gyomosodásához, természetességének csökkenéséhez.
				Nagy szikibagoly (<i>Gortyna borelii lunata</i>), nagy tűzlepke (<i>Lycaena dispar</i>), magyar tavaszi-fésűsbagoly (<i>Dioszeghyana schmidtii</i>): A fajok számára alkalmas élőhelyek kiterjedésének csökkenésén keresztül érvényesül a kedvezőtlen hatás.
I01	az Unió számára veszélyt jelentő idegenhonos inváziós fajok	M	15%	1530*-Pannon szikes sztyeppék és mocsarak: A tervezési terület gyepeit csekély mértékben, főként a bolygatott területek (szántók) irányából selyemkóró (<i>Asclepias syriaca</i>) inváziója is veszélyeztet, amely faj terjedésének hatására az élőhelyek állapota romlik, gyomosodik, szélsőséges esetben teljesen megsemmisülhetnek.
				9110*-Euro-szibériai erdőssztyepp-tölgyesek tölgyfajokkal (<i>Quercus spp.</i>): A bálványfa (<i>Ailanthus altissima</i>) inváziós tulajdonságának köszönhetően megfelelő erdősztyepp kezelés hiányában tömegesen elszaporodhat, aminek következtében a fennmaradt jelölő élőhelyek szerkezete teljes mértékben átalakul. Ezen túlmenően a felújításokban ápolás hiányában megakadályozhatják a jelölő élőhely megfelelő természetességű kifejlődését.
				magyar tavaszi-fésűsbagoly (<i>Dioszeghyana schmidtii</i>): A bálványfa (<i>Ailanthus altissima</i>) az élőhely átalakítása révén csökkenti a faj számára alkalmas élőhely kiterjedését.

A09	intenzív legeltetés vagy túllegeltetés	L	<5%	1530*-Pannon szikes sztyeppék és mocsarak: A szarvasmarha legeltetése a közösségi jelentőségű élőhelyen elsősorban a sziki magaskórósok területén, valamint néhány cickóros szikes gyepterületén érezteti a hatását. A folyamatos és jelentős taposás hatására az összefüggő gyeptakaró felszakadozik, részben gyomosodás indulhat meg, ami a gyepterület természetességének csökkenéséhez, leromlásához járulhat hozzá.
				9110*-Euro-szibériai erdőssztyepp-tölgyesek tölgyfajokkal (<i>Quercus spp.</i>): A szarvasmarha legeltetése esetenként (kisebb foltokban) okozhatja az erdőkomponens gyepszintjének degradációját.
				Nagy szikibagoly (<i>Gortyna borelii lunata</i>): A sziki kocsordos gyepek legeltetése a fűfélék nagyarányú elvonása miatt számottevően csökkenti a nőstény egyedek petézési lehetőségeit.
				Nagy tűzlepke (<i>Lycaena dispar</i>): Az alacsonyra legelt gyepeken csökken a nőstény egyedek petézési hajlandósága, szélsőséges esetben megszünteti a faj petézési lehetőségeit. A nektárforrást jelentő virágos növények borítása is csökken „kopár” legelt gyepterületek esetén.
K02	lecsapolás	L	18,4	9110*-Euro-szibériai erdőssztyepp-tölgyesek tölgyfajokkal (<i>Quercus spp.</i>): A kiszáradás (csatornákkal átszótt élőhelyek) csökkenti a tölgyvel végzett erdőfelújítások sikerességét és a faj spontán megtelepedésének esélyeit is.
				1530*-Pannon szikes sztyeppék és mocsarak: A csatornázás eredményeként a csatornákkal átszótt élőhelyen a talajvízszint mélyebbre vándorol, mely a kilúgozódás veszélyét, vagyis a talajban oldható sók mélyebbre vándorlását, így közvetetten az élőhely szikes karakterének csökkenését eredményezi.
N02	aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében	L	4,3%	Nagy tűzlepke (<i>Lycaena dispar</i>): A faj magas fűvű rétegekhez kötődik. A kiszáradás gátolja az ilyen élőhelyek keletkezését, alacsonyabb gyepterület alakul ki eltérő mikroklimatikus adottságokkal.

Kód	Potenciális veszélyeztető tényező neve	Jelentősége	Érintett terület aránya (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
L02	fajösszetétel változás természetes szukcesszió következtében	L	<5%	Nagy szikibagoly (<i>Gortyna borelii lunata</i>), nagy tűzlepke (<i>Lycaena dispar</i>), magyar tavaszi-fésűsbagoly (<i>Dioszeghyana schmidtii</i>): A fajok számára alkalmas élőhelyek kiterjedésének csökkenésén keresztül érvényesül a kedvezőtlen hatás.
A10	extenzív legeltetés vagy alullegetetés	L	<5%	1530*-Pannon szikes sztyeppék és mocsarak: Az alullegetetés az ún. filcesedés folyamatát segíti elő, vagyis a fűavar nemezszerű felhalmozódását. Középtávon, ha a kaszálás is elmarad az élőhely megszűnése is bekövetkezhet. A térképezés során a területen talált jellegtelen gyepek jelentős részben Pannon szikesek (1530*) megszűnésével jöttek létre.

3. Kezelési feladatok meghatározása

3.1. Természetvédelmi célkitűzés, a terület rendeltetése

Általános célkitűzések:

A Hencidai Csere-erdő kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területté nyilvánításakor az élőhelyvédelmi irányelv 4. cikkének (4) bekezdése alapján a terület természetvédelmi célkitűzései meghatározásra kerültek, valamint kiemelésre kerültek egyes jelölő értékek /, amelyeket a kezelés során prioritásként kell kezelni. A Natura 2000 területek célkitűzései és prioritásai a területek hivatalos Natura 2000 adatlapjain (SDF) találhatóak.

A természetvédelmi célállapot:

A megjelölt prioritások szerinti célállapot megvalósításakor arra kell törekedni, hogy a terület jelölő értékei mellett egyéb természetes élőhelyek /pl.: üde és nedves cserjések; folyóvizek ; állóvizek/ kiterjedésének, karakterének, egységes táji megjelenésének, természetes biológiai sokféleségének fennmaradása is biztosítható legyen, különös tekintettel az ott előforduló, jelentős értéket képviselő védett fajok igényeire.

A célállapot eléréséhez rendelt célkitűzések:

- A még meglévő zergevirágos akácok részleges és óvatos átalakítása sziki tölgyesekké;
- A korábbi letermelési területek változatos fajösszetételű sziki tölgyessé történő, elhúzódó kialakítása;
- A még meglévő őshonos fák és facsoportok teljes kímélete, fáslegelő-szerű fenntartása-felújítása;
- A még meglévő sziki tölgyes állományokban olyan erdőkezelési módszer bevezetése, mely a folyamatos erdőborítást biztosítja (tarvágás és teljes talajelőkészítés és tuskózás mellőzése), ugyanakkor idős (részben odvas) faegyedek és holt faanyag kellő arányú meglétét is;
- A jelenlegi, legeltetéses gyepterület lehetőség szerinti fenntartása;
- A Berettyó-meder morfológiájának megtartása ill. természetesebbé alakítása a parti vegetációnak a jelenleginél kíméletesebb kezelésével-fenntartásával (kotrás, vízi növényzet irtása, parti fák és cserjék eltávolítása stb. tevékenységek visszaszorítása).

3.2. Kezelési javaslatok

A Natura 2000 területre vonatkozó természetvédelmi célkitűzések eléréséhez a terület egyes részei eltérő kezelést igényelnek, figyelembe véve az ott előforduló élőhelyeket, fajokat, és az ott jellemző gazdálkodási formákat. A kezelési, fenntartási, fajvédelmi, élőhelyrekonstrukciós és fejlesztési javaslatokat ezért a Natura 2000 terület egyes lehatárolt részegységeire, az úgynevezett kezelési egységek (KE) vonatkozóan rendszerezi a fenntartási terv (a kezelési egységek térbeli elhelyezkedését a 3.2.5. melléklet térképei mutatják be). Az egyes közösségi jelentőségű élőhelyekre és fajokra vonatkozó kutatási és monitorozási javaslatokat a 3.2.4. fejezetben tárgyalja a fenntartási terv.

3.2.1. Élőhelyek kezelése (Kezelési egységek – KE)

A kezelési javaslatok esetében élesen el kell választani a kötelező jellegű, jogszabályban előírt korlátozásokat, illetve az önkéntes vállalásokat. „A 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet 4.§ 5.

pontja alapján „(5) A fenntartási terv a Natura 2000 terület kezelésére vonatkozó javaslatokat, valamint ezek megvalósításának lehetséges eszközeit tartalmazza, és jogszabály eltérő rendelkezése hiányában kötelező földhasználati szabályokat nem állapít meg.”

Az itt megfogalmazott kezelési javaslatok célja, hogy a kezelési egységekben előforduló közösségi jelentőségű értékek, a jelenlegi gazdálkodási gyakorlat és adottságok alapján javaslatot tegyenek a gazdálkodás kívánatos módjára, megadják, hogy a jelölő értékek megőrzéséhez milyen kezelési előírás-javaslatok alkalmazása szükséges. A már más jogszabály vagy hatósági eszköz alapján létező előírások esetében azok kötelező jellegét értelemszerűen az azt megalapozó jogszabály, vagy hatósági eszköz támasztja alá, jelen fenntartási terv ezekre az előírásokra csak utalást tesz. A tervekészítés időpontjában jogszabály alapján kötelezően betartandó előírásokon túli, a célokhoz illeszkedő, kívánatos kezelést megfogalmazó előírás-javaslatok iránymutatásként szolgálnak.”

A Hencidai Csere-erdő Natura 2000 területen az előforduló élőhelyek, fontosabb fajok és gazdálkodási módok alapján 5 kezelési egység lehatárolása indokolt, amelyek térképi megjelenítését a 3.2.5 mellékletek fejezet mutatja be. A kezelési egységek lehatárolása a 2015-ben tapasztalt természeti adottságok alapján történt, 1:10.000 alapléptékben. A térképi lehatárolás léptékét figyelembe véve a kezelési egységek határai (különösen nem mesterséges vonalat, pl. szántó, csatorna határkövető egységek esetén) nem szigorúan véve rögzítettek, hanem 10-20 méteres átmeneti sávban értelmezhetők. A kezeléseket, beavatkozásokat gyakorlati tervezésénél emellett figyelembe szükséges venni, hogy a természeti adottságok, élőhelyek spontán változásai miatt a kezelési egységek egymáshoz viszonyított határai megváltozhatnak. A fentiek alapján tehát a kezelési egységek térbeli lehatárolása a fenntartási terv gyakorlati átültetése esetén áttekinthető, iránymutató jellegű információnak tekintendő, aminek pontosítását magán a területen, az adott időszak aktuális állapotának megfelelően kell elvégezni.

A Hencidai Csere-erdő a Körösvidék északi szélén, a Berettyó folyó két oldalán elhelyezkedő gyepekkel körülvett és tisztásokkal tarkított erdőtársulás. A tervezési területen mintegy fele-fele arányban található gyepek (47,85%) és erdők (42,1%). A fennmaradó területrészt főként a Berettyó folyó foglalja el, valamint egy kis kiterjedésű, beékelődő mezőgazdasági terület is megtalálható a tervezési területen.

Az elkülönített, és alábbiakban részletezendő kezelési egységek (KE) ugyan több – nem csupán természetvédelmi – szempontból jobban tükrözik a művelési-gazdálkodási lehetőségeket, de a művelési ágaknak megfelelő áttekinthetést is részletezzük:

- a) Erdő művelési ágú területek: A földhivatali nyilvántartás szerint az erdő művelési ágú területek kiterjedése összesen 51,65 ha, míg az erdészeti nyilvántartás szerint az erdőállományok 54,04 hektáron helyezkednek el. Az erdőrészek többsége állami tulajdonban és a Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság vagyionkezelésében vannak, illetve a Hencida 48D erdőrészlet magántulajdonban van. Az erdők állapota kissé degradált, azonban számos értékes társulás és védett faj számára nyújt élőhelyet, feltűnően sokféle élőhelytípus mozaikjában. Az erdő területén a legnagyobb problémát az inváziós, illetve intenzíven terjedő fajok alkotta erdőrészek okozzák, amelyekben főként a fehér akác (*Robinia pseudoacacia*) dominál. Az erdő természetes részein az idősebb sziki tölgyes élőhelyek mellett kisebb keményfás ligeterdő folt található.

Az erdőterületek kezelési javaslatai elsősorban a fenntartási terv készítésekor jelenlévő fafaj-típusoktól függően lettek meghatározva. Az erdők esetében a távlati cél egyfelől a sziki-tölgyesekhez tartozó erdőterületek, valamint a kisebb keményfás ligeterdő folt hosszútávú megőrzése, illetve az idegenhonos faállományú erdők fokozatos faállománycseréjével ezen élőhelyek kiterjedésének növelése. Másfelől fontos célkitűzés a természetes erdőrészek aljnövényzetében található ritka, védett növény fajok /magyar

zergevirág (*Doronicum hungaricum*), tarka gyöngyperje (*Melica picta*), stb./ megóvása. Az erdőkkel kapcsolatos javaslatokat a KE-3, KE-4 kezelési egységek tárgyalják részletesebben.

- b) Legelő és rét művelési ágú területek: A tervezési terület legnagyobb részét, a földhivatali nyilvántartás szerint 51,05 ha-t, a legelő és rét művelési ágú területek teszik ki. A gyepeket legnagyobb kiterjedésben „kocsordos-őszirózsás sziki magaskórósok, rétsztyepek” és a „cickóros puszta” alkotta mozaikkomplex alkotja. A táj másodlagos szikes jellegére utal, hogy az ősi szikespuszták fajkészlete jórészt hiányzik /néhány kivétel: sziki kocsord (*Peucedanum officinale*), réti őszirózsa (*Aster sedifolius*)/. A lecsapolásokat követően a talajok felső rétegében sziksó halmozódott fel, és a korábban alárendelt sótűrő, illetve a kötött talajokat és a kiszáradást elviselő növényfajok váltak dominánssá. A mocsári-lápi vegetáció töredékei a legmélyebb területeken, nyomokban maradtak meg.
A legelő és rét művelési ágú területek kezelési javaslatait a KE-2, a KE-3 és a KE-5 kezelési egységeknél részletezi a fenntartási terv.
- c) Szántó művelési ágú területek: A viszonylag kis kiterjedésű, szántó művelési ágú terület a tervezési terület délkeleti szegletében található. Kiterjedése a földhivatali nyilvántartás alapján 4,04 ha, azonban a terv készítésekor az ingatlan nem a teljes terület szántóként hasznosított terület. Az elszántások megszüntetése és az érintett részek visszagyepesedésének elősegítése fontos természetvédelmi feladat, továbbá hosszabb távon a szántó művelési ágú terület gyepé, vagy őshonos fafajú erdővé alakítása (élőhelyrekonstrukció) a közösségi jelentőségű élőhelyek kiterjedését, valamint a védett, fokozottan védett, illetve közösségi jelentőségű fajok életterét növelné. A mezőgazdasági művelés által érintett területekkel kapcsolatos javaslatokat a KE-1 kezelési egységekre vonatkozó pontban részletezi a fenntartási terv.
- d) Művelésből kivett, valamint nádas művelési ágú területek: A művelés alól kivett területeket alapvetően a Berettyó folyó, valamint két, a Natura 2000 területen átvezető földút fedi le. Összkiterjedésük a földhivatali nyilvántartás alapján 14,32 ha. A kivett művelési ágú területekre vonatkozó javaslatok részletesebb kifejtése a KE-4 és KE-5 kezelési egységek leírásánál találhatóak.

Kezelési egység kódja: KE-1

(1) Kezelési egység meghatározása: szántóföldek. A kezelési egységbe tartozó 3 élőhelyfoltból kettő nagyobb területű szántó parcellához csatlakozó elszántás (beszántás). A kezelési egység kiterjedése 2,72 hektár.

(2) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

- A kezelési egység élőhelytípusai (Á-NÉR 2011 kódok szerint): Egyéves, intenzív szántóföldi kultúrák (T1)
- Natura 2000 élőhelyek: -
- Érintett közösségi jelentőségű fajok: -
- Érintett, egyéb kiemelt fajok: -

(3) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

Gazdálkodáshoz kötődő általános kezelési javaslatokat nem teszünk.

(4) Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:

a) Kötelezően betartandó előírások:

A Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság vagyongazdálkodásában lévő, haszonbérleti szerződés keretében hasznosított területek hasznosítása kezelése során be kell tartani a haszonbérleti szerződésben foglalt előírásokat.

b) Javasolt előírások:

- Kizárólag környezetkímélő besorolású növényvédő szerek alkalmazása engedélyezett. (SZ19)
- Totális gyomirtó szerek használata nem engedélyezhető a területen. (SZ24)
- Tápanyag-utánpótlást csak szerves trágyával lehet végezni. (SZ37)
- Szántó füves élőhelyé alakítása spontán felhagyással, kivéve az inváziós növényfajok irtását. (SZ53)

(5) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A Hencida 080/16f és a Hencida 080/16a helyrajzi számú ingatlanokon (rét és legelő művelési ágúak) a terv készítésekor elszántások tapasztalhatóak. A hivatkozott földrészleteken az elművelést meg kell szüntetni és a továbbiakban a művelési ágak megfelelő területhasználatot kell folytatni.

(6) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok:

Gazdálkodáshoz nem köthető jellegű kezelési javaslatok a kezelési egységre vonatkozóan nem merülnek fel.

(7) Kezelési javaslatok indoklása:

A szántóföldi technológiákra (tápanyag utánpótlás, kemikáliák) vonatkozó előírások a határos természetes élőhelyek ökológiai állapotának megőrzését szolgálják. Az elszántások a rét/legelő művelési ágú gyepterületek kiterjedését csökkentik. Potenciális vegetációjuk egyébként a Pannon szikes sztyeppék és mocsarak (1530*) lenne, tehát a spontán gyepesedéssel az érintett közösségi jelentőségű élőhely kiterjedésének növekedése lenne elérhető. Amíg a visszagyepesítés nem történik meg, szükséges az érintett gyepterületek állapotának romlása érdekében az önkéntesen vállalható előírások betartása.

Kezelési egység kódja: KE-2

(1) Kezelési egység meghatározása: Azokat a területeket soroltuk ebbe a kezelési egységbe, amelyek természetvédelmi kezelése alapvetően legeltetéssel és/vagy kaszálással oldható meg. A Natura 2000 terület jelölő értékei jellemzően ezeken a területeken fordulnak elő. Szinte kivétel nélkül ide tartoznak a gyepterületek. A kocsordos-őszirózsás sziki magaskórósok, rétsztyeppék, a jellegtelen száraz-félszáraz gyepek és jellegtelen üde gyepek mellett kisebb kiterjedésben szikes pusztai mocsarak és cickórós puszták (F1b) jellemzőek. Ugyanakkor az erdőssztyepp-erdők egy része is ebbe az egységbe került, mert a nyílt sziki tölgyesek (M3) erdőkomponense nem választható el minden esetben a gyepkomponenstől sem biotikai értelemben, sem a természetvédelmi kezelés terén. A kezelési egység kiterjedése 36,51 hektár. A kezelési egység átfed védett területtel.

(2) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

- A kezelési egység meghatározó élőhelytípusai (Á-NÉR 2011 kódok szerint): Kocsordos-őszirózsás sziki magaskórósok, rétsztyepek (F3); Jellegtelen száraz-félszáraz gyepek (OC); Jellegtelen üde gyepek (OB); Cickórós puszták (F1b); Nyílt sziki tölgyesek (M3)
- Érintett erdőrészletek: Hencida 47A, 47B, 48A, 48B, 48D, 48E, 48G

- Védett természeti területen fekvő erdőrészletek: Hencida 47A, 47B, 48A, 48B, 48D, 48E, 48G
- Natura 2000 élőhelyek: Pannon szikes sztyeppék és mocsarak (1530*); Euro-szibériai erdőssztyepp-tölgyesek tölgyfajokkal (*Quercus spp.*) (91I0*)
- Érintett közösségi jelentőségű fajok: nagy szikibagoly (*Gortyna borelii lunata*), nagy tűzlepke (*Lycaena dispar*), díszes tarkalepke (*Hypodryas maturna*), magyar tavaszi-fésűsbagoly (*Dioszeghyana schmidtii*), nagy szarvasbogár (*Lucanus cervus*), ürge (*Spermophilus citellus*), elevenszülő gyík (*Zootoca vivipara*)
- Érintett, egyéb kiemelt fajok: sziki kocsord (*Peucedanum officinale*), réti őszirózsa (*Aster sedifolius*), magyar zergevirág (*Doronicum hungaricum*), agárkosbor (*Anacamptis morio*), sisakos sáska (*Acrida ungarica*), őszirózsa-csuklyásbagoly (*Cucullia asteris*)

(3) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

A legeltetéssel és/vagy kaszálással történő élőhelykezelés eredményessége a részletesen kidolgozott legeltetési és/vagy kaszálási tervek függvénye, hiszen a kezelési egységben rendkívül mozaikos élőhelymintázat jellemző. Ezt a mozaikosságot nem lehet megtartani egységes legelőnyomással történő legeltetéssel. A legeltetés mértékének és térbeli mintázatának optimalizálásával azonban megőrizhető a jelenlegi viszonylag kedvező természetvédelmi állapot, sőt valamelyest a mozaikoló élőhelyek természetes dinamikai és szukcessziós folyamatai is életben tarthatók.

A nagy szikibagoly (*Gortyna borelii lunata*) élőhelyén, a pannon szikes sztyeppék és mocsarak (1530*) közösségi jelentőségű élőhelyekhez sorolható sziki kocsordos gyepeket nem kell mindenáron évente kaszálni, de 3 vagy 4 éves rotációban szükséges. A sávos kaszálás javasolt, mely maximálisan a terület 1/3-át érinti, 3 éves forgó alkalmazásával (vagy esetleg 1/4-ét, 4 éves ciklusokban). Tekintettel arra, hogy a nőstény lepkék füvek hüvelyébe petéznek, ezért a gyep egészének tavaszi/kora nyári kaszálása, és a széna összegyűjtése a fiatal hernyók pusztulását, míg az élőhely késő őszi kaszálása a peték megsemmisülését eredményezné. Továbbá a nőstény példányok leginkább 25-45 cm magasságú – azaz kellően vastag, és erős szárú – füveket választanak a peterakáshoz, ezért a nyár derekán/végén végrehajtott kaszálás sem támogatható akkor, ha a növényzet legalább a rajzási időszak kezdetéig (időjárási körülményektől függően szeptember végéig/október elejéig) nem nő meg ilyen magasságúra. A kezelési egység területén a kaszálást kizárólag a következő időszakban javasoljuk engedélyezni: július 1. – augusztus 20. A magas fűtarlóval történő kaszálás után gyorsabb a növényzet regenerálódása és hamarabb helyreáll az imágók számára optimális, magasabb fűvű élőhelyi struktúra.

A nagy szikibagoly élőhelyeinek legeltetéssel történő kezelése esetén időbeli korlátozást szükséges javasolni, mivel az augusztus második felét követő legeltetés potenciálisan veszélyezteti az imágók sikeres kibújását. A késői, szeptembert követő legeltetés a faj potenciális peterakó helyeit csökkenti vagy szünteti meg, adott esetben pedig már a lerakott petéket is veszélyezteti. A nagy szikibagoly élőhelyeinek kaszálással történő kezelése esetén a fennhagyott (adott évben kezeléssel nem érintett) területrészt minden esetben úgy javasolt kijelölni, hogy abba a tápnövény területen található tőszámának arányos része essen bele. A kaszálással történő területkezelés esetén a kezelt terület vegetációja már nem képes adott évben azt a vegetációs struktúrát kialakítani, ami a faj szaporodása számára optimális. A nőstények csak bizonyos egyszikű fajok szeptember-októberre elszáradt virágos szárára petéznek, így önmagában a vegetáció magassága nem meghatározó.

A nagy tűzlepke (*Lycaena dispar*) védelme szempontjából az üdőbb területrészekben a legeltetés előtérbe helyezése indokolt a kaszálással szemben, de a két alapvető

gyepgazdálkodási mód kombinálásával a gyepterületek hosszú távú megőrzése és a faj védelme is megoldható.

A magyar tavaszi-fésűsbagoly (*Dioszeghyana schmidtii*) állományai elsősorban a felnyíló, de viszonylag fajgazdag és jelentős borítású cserjeszinttel rendelkező erdőssztyepp-tölgyesekhez kötődnek, de zártabb állományok is megfelelnek a faj igényeinek.

Ezek a területek a körzeti erdőtervnek megfelelő gazdálkodás folytatható, a felújítások során azonban a természetvédelmi célkitűzéseknek az intenzíven terjedő fafajok arányának csökkentése felel meg, illetve törekedni kell arra, hogy az egyéb keménylombos fafajok közül a hazai, termőhelyhonos fajokat alkalmazzák az elegyítésekben.

(4) Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:

a) Kötelezően betartandó előírások:

A gyepesek esetén kötelezően betartandó előírásként a Natura 2000 gyepesek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007 (X.18.) Korm. rend. előírásait szükséges alapul venni.

A Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság vagyongazdálkodásában lévő, haszonbérleti szerződés keretében hasznosított gyepesek hasznosítása során be kell tartani a haszonbérleti szerződésben foglalt előírásokat.

Hajdúhát-Bihari erdőtervezési körzet körzeti erdőterve (érvényes: 2012.01.01 – 2021.12.31.)
Törzskönyvi szám: 7007/14/2010. Kelt: 2012. december 20.

Védett természeti területen a kötelezően betartandó előírásoknál a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény előírásait is szükséges alapul venni.

A kezelési egység nyílt sziki tölgyesek által alkotott erdőkomponensre nézve az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény releváns előírásainak a betartása kötelező.

b) Javasolt előírások:

- Legeltetéssel és/vagy kaszálással történő hasznosítás. (GY22)
- Inváziós fás szárúak mechanikus irtása. (GY26)
- A gyepesek cserjésedésének megakadályozása, azonban a szórtan jelentkező őshonos cserjék megőrzése. (GY28)
- Legeltetési terv készítése és egyeztetése szükséges a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal. (GY59) /*Megjegyzés: Kiemelten fontos a legeltetés időszakának és a legeltetési sűrűségnek az egyeztetése a természetvédelmi kezelővel.*/
- Évente az időjárási viszonyoknak és a gyep állapotának megfelelő, természetvédelmi ökológiai és a gazdálkodási szempontokat egyaránt figyelembe vevő kaszálási terv készítése és egyeztetése a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal, valamint az így egyeztetett kaszálási terv végrehajtása. (GY79)
- A gyepesek kaszálása, szárzúzása esetén minimum 10 cm-es fűtarló biztosítása. (GY92)
- Agrár-erdészeti rendszerek közül a fás legelő és a mezővédő fásítás kialakítása támogatható. (GY120)
- A terület további hasznosítása nem erdőgazdálkodási tevékenység keretében támogatható. (E91) /*Magyarázat: az érintett erdőrészek esetén.*/
- Természetes, természetszerű és származék erdőkkel határos erdőterületek felújítása táj- és termőhelyhonos fafajokkal, illetve faállománytípussal (E55) /*Megjegyzés: A gyepesek erdősítése nem megengedett, ugyanakkor a nyílt sziki tölgyesek erdőkomponensének kezelése során törekedni kell az intenzíven terjedő fafajok arányának csökkentésére,*

illetve a felújítások során az egyéb keménylombos fafajok közül a hazai, termőhelyhonos fajok alkalmazására./

- Szóró, szózó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki. (VA01)

(5) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A kezelési egység területére vonatkozóan élőhely-rekonstrukciós vagy élőhelyfejlesztési javaslat nem merül fel.

(6) Gazdálkodáshoz nem köthető kezelési javaslatok:

Gazdálkodáshoz nem köthető jellegű kezelési javaslatok a kezelési egységre vonatkozóan nem merülnek fel.

(7) Kezelési javaslatok indoklása:

Az élőhely-kezelési módszerek körében a területileg illetékes Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság (továbbiakban: HNPI) által jóváhagyott kaszálási terv és a legeltetési terv végrehajtása, valamint a cserjésedés megakadályozása a nagy tűzlepke (*Lycaena dispar*), illetve a jelölő nagy szikibagoly (*Gortyna borelii lunata*) élőhelyének, valamint a közösségi jelentőségű Pannon szikes sztyeppék és mocsarak (1530*) élőhely hosszú távú védelmét, fenntartását biztosítja.

Az érintett gyepterületek fenntartásához nélkülözhetetlen azok legelőként vagy kaszálóként történő hasznosítása. A HNPI-vel egyeztetett állatfajtaival/állatfajtákkal történő legeltetési sűrűség, illetőleg az egyeztetett kaszálási tervnek megfelelő módon kivitelezett kaszálás a kezelési egység területén található gyepek hosszú távú fenntartását, ezen belül a kocsordos-őszirózsás sziki magaskórósok, rétsztyepek (F3), mint a Pannon szikes sztyeppék és mocsarak (1530*) közösségi jelentőségű élőhelytípus kedvező természetességi állapotának hosszú távú fenntartását, illetőleg a gyomosodó gyeppragmentumok természetközeli állapotba kerülésének elősegítését hivatott biztosítani.

A tervezési területhez tartozó nyíltabb erdőssztyepp-erdők fenntartása, inváziós fajoktól való mentesítése, illetve szükség esetén táj- és termőhelyhonos fafajok történő felújítása a szintén jelölő magyar tavaszi-fésűsbagoly (*Dioszeghyana schmidtii*) állományainak megőrzését szolgálják.

Kezelési egység kódja: KE-3

(1) Kezelési egység meghatározása: A Natura 2000 területen lévő zárt erdőket foglaltuk a kezelési egységbe. Az Országos Erdőállomány Adattárban nyilvántartott, erdőművelés alatt álló területek túlnyomó részben, de a kezelési egységbe beletartoznak azok a kis területű faállományok is, amelyek az Adattárban szereplő erdőkhöz csatlakoznak (szegélyhelyzetben). Ezek nem állnak erdőművelés alatt, de a 2009. évi XXXVII. törvény értelmében fásításnak minősülnek. A kezelési egységbe tartozik továbbá a fenti fás vegetációkhoz szervesen kapcsolódó, kis kiterjedésű cserjésedő gyepparadványok és egykori folyómeder mélyedések. Összkiterjedésük: 48,13 hektár. A kezelési egység átfed védett természeti területtel.

(2) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

- A kezelési egység meghatározó élőhelytípusai (Á-NÉR 2011 kódok szerint): Alföldi zárt kocsányos tölgyesek (L5); Akácültetvények (S1); Őshonos fafajú keményfás jellegtelen erdők (RC); Üde és nedves cserjések (P2a); Vágásterületek (P8)
- A kezelési egységben csekély kiterjedésben előforduló egyéb élőhelytípusok (Á-NÉR 2011 kódok szerint): Nem őshonos fafajok spontán állományai (S6); Jellegtelen száraz-félszáraz gyepek (OC); Galagonyás-kökényes-borókás száraz cserjések (P2b); Őshonos lombos fafajokkal elegyes idegenhonos lombos és vegyes erdők (RDb); Őshonos fajú facsoportok, fasorok, erdősávok (RA); Kocsordos-őszirózsás sziki magaskórósok,

rétsztyepek (F3); Magaskórós ruderalis gyomnövényzet (OF); Újonnan létrehozott, őshonos vagy idegenhonos fafajú fiatal erdősisítés (P3); Nyílt sziki tölgyesek (M3)

- Érintett erdőrészek: Hencida 47A, 47B, 47C, 47D, 48B, 48C, 48F, 48G, 48H, 48TI, 48VI, 49A, 61A, 61B, 61C, 61D
- Védett természeti területet érintő erdőrészek: Hencida 47A, 47B, 47C, 47D, 48B, 48C, 48F, 48G, 48H, 48TI, 48VI, 49A, 61A, 61B, 61C, 61D
- Natura 2000 élőhelyek: Pannon szikes sztyeppék és mocsarak (1530*); Euro-szibériai erdőssztyepp-tölgyesek tölgyfajokkal (*Quercus spp.*) (91I0*)
- Érintett közösségi jelentőségű fajok: magyar tavaszi-fésűsbagoly (*Dioszeghyana schmidtii*), nagy szarvasbogár (*Lucanus cervus*), díszes tarkalepke (*Hypodryas maturna*)
- Érintett, egyéb kiemelt fajok: magyar zergevirág (*Doronicum hungaricum*), sziki kocsord (*Peucedanum officinale*), ugarcsiga (*Helix lutescens*), szőrös karú korai denevér (*Nyctalus leisleri*)

(3) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatot nem teszünk, a kezelési előírás-javaslatok lefedik a természetvédelmi célok megvalósulásához szükséges tevékenységeket és korlátozásokat.

Ezek a területeken a körzeti erdőtervnek megfelelő gazdálkodás folytatható, a felújítások során azonban a természetvédelmi célkitűzéseknek az intenzíven terjedő fafajok arányának csökkentése felel meg, illetve törekedni kell arra, hogy az egyéb keménylombos fafajok közül a hazai, termőhelyhonos fajokat alkalmazzák az elegyítésekben.

(4) Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:

a) Kötelezően betartandó előírások:

A gyepek esetén kötelezően betartandó előírásként a Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007 (X.18.) Korm. rend. előírásait szükséges alapul venni.

Hajdúhát-Bihari erdőtervezési körzet körzeti erdőterve (érvényes: 2012.01.01 – 2021.12.31.)
Törzskönyvi szám: 7007/14/2010. Kelt: 2012. december 20.

Védett természeti terület esetében a kötelezően betartandó előírásoknál a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény előírásait is szükséges alapul venni.

A Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság vagyongazdálkodásában lévő, haszonbérleti szerződés keretében hasznosított gyepterületek hasznosítása során be kell tartani a haszonbérleti szerződésben foglalt előírásokat.

A kezelési egység döntő részét alkotó erdőkre nézve az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény releváns előírásainak a betartása kötelező.

b) Javasolt előírások:

- A közösségi jelentőségű élőhelyek vagy fajok megőrzése érdekében – az erdőterület erre alkalmas erdőrészeiben a folyamatos erdőborítást biztosító átmeneti, örökzöld vagy faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódra való áttérés. (E03) /Megjegyzés: Javasolt az akácok véghasználatát követően a helyükre telepített ősz- és tájhonos fafajok alkotta állományok örökzöld üzemmódban történő hasznosítása./
- A tisztások fátlan állapotban tartása, tisztásként való további nyilvántartása. (E12)
- A ritka fajhoz tartozó, vagy odvas, vagy böhöncös, vagy idős vagy más okból értékes

faegyedek kijelölése és megőrzése az elő- és véghasználatok során. (E18)

- A természetes erdőtársulás/közösségi jelentőségű élőhely megfelelő állományszerkezetének kialakítása érdekében a nevelővágások során az alsó lombkorona- és a cserjeszint kialakítása, a kialakult szintek megfelelő záródásának fenntartása. (E27)
- Természetes, természetszerű és származék erdőkben a tarvágás mellőzése. (E33)
- Felújítás tájhonos fafajokkal, illetve célállománnyal. (E51) /*Megjegyzés: Alkalmazandó fafajok a kocsányos tölgy (Quercus robur), mezei szil (Ulmus minor), tatárjuhar (Acer tataricum), mezei juhar (Acer campestre), fehér nyár (Populus alba), szürke nyár (Populus canescens), magyar kőris (Fraxinus angustifolia subsp. danubialis), magas kőris (Fraxinus excelsior), gyertyán (Carpinus betulus), egybibés galagonya (Crataegus monogyna), vadkörte (Pyrus pyraeaster), vadalma (Malus sylvestris)*
- Az erdőszegélyekben található intenzíven terjedő lágy- és fásszárúak továbbterjedésének mechanikus módszerekkel (pl. kézi cserjeirtás, száruzás) történő megakadályozása. (E83)
- Egészségügyi fakitermelés elhagyása az erdő fennmaradását, egészségi állapotát jelentősen veszélyeztető erdővédelmi ok kivételével. (E94)
- Szóró, szóó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki. (VA01)

(5) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

Javasoljuk a jelenlegi akácok véghasználatát, majd helyükön őshonos és tájhonos fafajok (pl. kocsányos tölgy, magas kőris, magyar kőris, mezei szil, fehér nyár) alkotta erdők felnevelését. A javasolt tevékenység szerkezetátalakításnak minősíthető, mely az érintett erdőtagokban élőhelyrekonstrukciós tevékenység kivitelezését jelenti.

(6) Gazdálkodáshoz nem köthető kezelési javaslatok:

Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok a kezelési egységre vonatkozóan nem merültek fel.

(7) Kezelési javaslatok indoklása:

Az Euro-szibériai erdőssztyepptölgyesek tölgyfajokkal (*Quercus spp.*) (9110*) kiemelt közösségi jelentőségű élőhelytípusba sorolható erdők állományaik hosszú távú fenntartásához, jelenlegi állapotuk megőrzéséhez, természetességük további csökkenésének megakadályozásához az erdőgazdálkodási tevékenységre vonatkozó önkéntesen vállalható javaslatok betartása indokolt. Egyéb, természetközeli erdőtípusba be nem sorolható erdők tekintetében a hatályos körzeti erdőterv által meghatározott célállomány elérése javasolt.

A magyar tavaszi-fésűsbagoly (*Dioszeghyana schmidtii*) állományai elsősorban az erdőssztyepp-erdőkhöz kötődnek a tervezési területen. A faj a felnyíló, de viszonylag fajgazdag és jelentős borítású cserjeszinttel rendelkező tölgyesekhez kötődik a tervezési területen, de zártabb állományok is megfelelnek a faj igényeinek. Emiatt a kezelési egységben megfogalmazott előírás-javaslatok a faj kedvező természetvédelmi helyzetét is biztosítják.

Az előírás-javaslatokat a 2012-ben készült „Natura 2000 elővizsgálati dokumentáció” (HBM Kormányhivatal Erdőgazdálkodási Főosztály – HNPI) előírásaival összhangban határoztuk meg.

Kezelési egység kódja: KE-4

(1) Kezelési egység meghatározása: A Berettyó folyó és a hozzá kapcsolódó kisebb vízfolyások, feltöltődött holtmedrek tartoznak a kezelési egységbe. Folyóvizek, állóvizek, jellegtelen üde magaskórós szegélynövényzet, kisebb nádas foltok és őshonos fafajú puhafás jellegtelen erdők és kisebb facsoportok a meghatározó élőhelyek. Az Országos Erdőállomány Adattárban nyilvántartott, erdőművelés alatt álló területekkel részben átfedő élőhelyfoltok is

ide tartoznak. A kezelési egység kiterjedése 12,97 hektár. A kezelési egység átfed védett természeti területtel.

(2) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

- A kezelési egység meghatározó élőhelytípusai (Á-NÉR 2011 kódok szerint): Folyóvizek (U8), Állóvizek (U9); Jellegtelen üde gyepek (OB); Őshonos fafajú puhafás jellegtelen vagy pionír erdők (RB)
- A kezelési egységben csekély kiterjedésben előforduló egyéb élőhelytípusok (Á-NÉR 2011 kódok szerint): Üde és nedves cserjések (P2a); Őshonos fajú facsoportok, fasorok, erdősávok (RA); Nem őshonos fafajok spontán állományai (S6); Nem tőzegképző nádasok, gyékényesek és tavikákások (B1a)
- Érintett erdőrészetek: Hencida 61A, 61B
- Védett természeti területen fekvő erdőrészetek: Hencida 61A, 61B
- Natura 2000 élőhelyek: nem kerültek elő a terepi felmérések során.Érintett közösségi jelentőségű fajok: vöröshasú unka (*Bombina bombina*), dunai tarajosgöte (*Triturus dobrogicus*), mocsári teknős (*Emys orbicularis*), halványfoltú küllő (*Gobio albipinnatus*), vágó csík (*Cobitis elongatoides*), vidra (*Lutra lutra*)
- Érintett, egyéb kiemelt fajok: bánási sás (*Carex buekii*), sujtásos kűsz (*Alburnoides bipunctatus*)

(3) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatot nem teszünk, a kezelési előírás-javaslatok lefedik a természetvédelmi célok megvalósulásához szükséges tevékenységeket és korlátozásokat.

Ezekon a területeken a körzeti erdőtervnek megfelelő gazdálkodás folytatható, a felújítások során azonban a természetvédelmi célkitűzéseknek az intenzíven terjedő fafajok arányának csökkentése felel meg, illetve törekedni kell arra, hogy az egyéb keménylombos fafajok közül a hazai, termőhelyhonos fajokat alkalmazzák az elegyítésekben.

(4) Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:

a) Kötelezően betartandó előírások:

A gyepek esetén kötelezően betartandó előírásként a Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007 (X.18.) Korm. rend. előírásait szükséges alapul venni.

Hajdúhát-Bihari erdőtervezési körzet körzeti erdőterve (érvényes: 2012.01.01 – 2021.12.31.) Törzskönyvi szám: 7007/14/2010. Kelt: 2012. december 20.

Védett természeti területen, valamint az arra közvetlen hatással lévő területeken a kötelezően betartandó előírásoknál a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény előírásait is szükséges alapul venni.

A Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság vagyionkezelésében lévő, haszonbérleti szerződés keretében hasznosított gyepterületek hasznosítása során be kell tartani a haszonbérleti szerződésben foglalt előírásokat.

A kezelési egységhez tartozó erdő hasznosítású területekre nézve az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény releváns előírásainak a betartása kötelező.

b) Javasolt előírások:

- A területen, a növényvédelmet kizárólag vizekre és vízben élő szervezetekre nem

veszélyes minősítésű anyagokkal és kizárólag inváziós növényfajok irtása céljából lehet végezni. (V01)

- Vegyszer használata kizárólag fainjektálás során lehetséges. (V05)
- Lehetőség szerint mechanikai módszerek (pl. kézi cserjeirtás, száruzás, kaszálás) alkalmazandók agresszívan terjedő fajok visszaszorítására. (E72) /Magyarázat: vízparton, rézsűben jelen lévő agresszívan terjedő fa- és cserjefajok vonatkozásában./

(5) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

Élőhely-rekonstrukciós javaslatokat nem teszünk.

(6) Gazdálkodáshoz nem köthető kezelési javaslatok:

Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok a kezelési egységre vonatkozóan nem merültek fel.

(7) Kezelési javaslatok indoklása:

A kezelési egységbe tartozó területeknek gazdasági hasznosításuk lényegében nincs, ezt elsősorban elhelyezkedésük (keskeny, szegélyhelyzetű területek) következménye. A jelenlegi vízháztartási viszonyok további fennmaradása esetén jelentős változás az élőhelyeket illetően nem várható, de hosszú távon, a klímaváltozás hatásait is figyelembe véve jósolható a vizes élőhelyek kiszáradása, illetve beerdősülése. A vizes élőhelyek fenntartása elsősorban a ritka, közösségi jelentőségű halak, illetve kétéltű- és hüllőfajok állománymegőrzését segítheti elő. Ilyenek többek között a halványfoltú küllő (*Gobio albipinnatus*), vágó csík (*Cobitis elongatoides*), vöröshasú unka (*Bombina bombina*), a dunai tarajosgöte (*Triturus dobrogicus*) és a mocsári teknős (*Emys orbicularis*).

Az önkéntesen vállalható előírás-javaslatokat a valamennyi a kezelési egységhez fajok érdekében fogalmaztuk meg.

Kezelési egység kódja: KE-5

(1) Kezelési egység meghatározása: A Berettyó árvízvédelmi töltése tartozik a kezelési egységbe. A töltésen és a töltéslábon lévő gyepek a legtöbb esetben jól karbantartott, kaszálással hasznosított. A hullámtéri oldalon található töltéslábon, de gyakran a rézsűn is mocsárrétek és franciaperjés rétek alakultak ki. Ezek általában közepes természetességű állományok. Ide tartoznak a töltés tetején futó földutak is. A kezelési egység vonatkozásában a vízügyi előírások alapvetően meghatározzák a kezelés lehetséges módját. A kezelési egység kiterjedése 20,78 hektár. A kezelési egység átfed védett természeti területtel.

(2) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

- A kezelési egység meghatározó élőhelytípusai (Á-NÉR 2011 kódok szerint): Jellegtelen száraz-félszáraz gyepek (OC); Jellegtelen üde gyepek (OB)
- A kezelési egységben csekély kiterjedésben előforduló egyéb élőhelytípusok (Á-NÉR 2011 kódok szerint): Mocsárrétek (D34); Franciaperjés rétek (E1)
- Érintett erdőrésztetek: Hencida 48B
- Védett természeti területen fekvő erdőrésztetek: Hencida 48B
- Natura 2000 élőhelyek: *Cnidion dubii* folyóvölgyeinek mocsárrétjei (6440) /nem jelölő élőhely/; Sík- és dombvidéki kaszálórétek (*Alopecurus pratensis*, *Sanguisorba officinalis*) (6510) /nem jelölő élőhely/
- Érintett közösségi jelentőségű fajok: nagy szikibagoly (*Gortyna borelii lunata*), nagy tűzlepke (*Lycaena dispar*), díszes tarkalepke (*Hypodryas maturna*), vöröshasú unka (*Bombina bombina*), dunai tarajosgöte (*Triturus dobrogicus*), mocsári teknős (*Emys orbicularis*), vidra (*Lutra lutra*)
- Érintett, egyéb kiemelt fajok: magyar zergevirág (*Doronicum hungaricum*), agárkosbor

(*Anacamptis morio*), sziki kocsord (*Peucedanum officinale*)

(3) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

Az évi kétszeri kaszálás megfelelő természetvédelmi kezelés is egyben. A töltéslábak évi egyszeri, vagy két évenkénti egyszeri kaszálása, esetlegesen a kis legelőnyomással történő legeltetése a magaskórós szegélytársulások fenntartását is lehetővé teszi, és egyben gátat szab a lágy- és fásszárú inváziós növényfajok magképzésének is. A Hencida 48B erdőrészlet néhány méter széles kaszált szegélye tartozik a kezelési egységbe. Ez egy speciális helyzetnek tekinthető.

Ezek a területek a körzeti erdőtervnek megfelelő gazdálkodás folytatható, a felújítások során azonban a természetvédelmi célkitűzéseknek az intenzíven terjedő fafajok arányának csökkentése felel meg, illetve törekedni kell arra, hogy az egyéb keménylombos fafajok közül a hazai, termőhelyhonos fajokat alkalmazzák az elegyítésekben.

(4) Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:

a) Kötelezően betartandó előírások:

A gyepek esetén kötelezően betartandó előírásként a Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007 (X.18.) Korm. rend. előírásait szükséges alapul venni.

A Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság vagyongazdálkodásában lévő, haszonbérleti szerződés keretében hasznosított területek hasznosítása során be kell tartani a haszonbérleti szerződésben foglalt előírásokat.

Hajdúhát-Bihari erdőtervezési körzet körzeti erdőterve (érvényes: 2012.01.01 – 2021.12.31.)
Törzskönyvi szám: 7007/14/2010. Kelt: 2012. december 20.

Védett természeti területen fekvő erdők (ilyen mindegyik érintett erdőrészlet a kezelési egység területén) esetében a kötelezően betartandó előírásoknál a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény előírásait is szükséges alapul venni.

A kezelési egység által érintett erdőrészletre nézve az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény releváns előírásainak a betartása kötelező.

b) Javasolt előírások:

- Legeltetéssel és/vagy kaszálással történő hasznosítás. (GY22)
- Legeltetési terv készítése és egyeztetése szükséges a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal. (GY59)
- Évente az időjárási viszonyoknak és a gyepek állapotának megfelelő, természetvédelmi ökológiai és a gazdálkodási szempontokat egyaránt figyelembe vevő kaszálási terv készítése és egyeztetése a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal, valamint az így egyeztetett kaszálási terv végrehajtása. (GY79)

(5) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

Élőhely-rekonstrukciós javaslatokat nem teszünk.

(6) Gazdálkodáshoz nem köthető kezelési javaslatok:

Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatokat nem teszünk.

(7) Kezelési javaslatok indoklása:

A töltéslábakon és a töltéseken található kaszálórétek további fenntartása érdekében adtuk meg a kezelési javaslatokat. A kezelési javaslatok segítik a vöröshasú unka (*Bombina bombina*), a mocsári teknős (*Emys orbicularis*), és a jelölő nagy tűzlepke (*Lycaena dispar*) állományának fennmaradását is (előbbi két faj nem jelölő a terület vonatkozásában). A

vöröshasú unkának elsősorban táplálkozó-területként fontos a töltés lábakon található üde gyepterületek megléte, míg a mocsári teknős számára a töltésoldal napsütötte és laza talaja tojásrakásra alkalmas. A jelölő nagy tűzlepkének nektárforrást jelentenek a kaszálórétek abban az esetben, ha a faj repülésekor még nem történt meg a kaszálás. A töltések évenkénti kétszeri kaszálása azonban nem teremt kedvező feltételeket a faj szaporodásához. A kapcsolódó erdőszegélyek esetén azonban elegendő évente egyszer, esetleg két évente egyszer kaszálni, így ez a keskeny sáv már a sikeres szaporodást is lehetővé tenné.

3.2.2. Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztés

Az élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatokat a dokumentáció 3.2.1. fejezetben, a kezelési egységekre vonatkozó kezelési javaslatokkal egységes szerkezetben tárgyalja. Az élőhelyrekonstrukciós javaslatok összefoglalóan a következők:

A **KE-3** kezelési egység esetében az általános javaslatok között megfogalmazottak szerkezetátalakításnak minősülnek, így azt élőhelyrekonstrukciós javaslatnak tekintjük. A KE-3 kezelési egység területén javasolt szerkezetátalakítás [fehér akác (*Robinia pseudoacacia*) ültetvény erdő hazai és tájhonos fajtákra történő lecserélése] hosszú távon a 91I0* közösségi jelentőségű élőhelytípus kiterjedését növelné.

A **KE-1** kezelési egység esetében javasoljuk az elszántott rét vagy legelő művelési ágú területeken az eredeti művelési ág helyreállítását, mellyel a szomszédos, sokszor közösségi jelentőségű élőhely (1530*) kiterjedése növekedhetne.

3.2.3. Fajvédelmi intézkedések

A tervezési terület jelölő fajainak védelme alapvetően az élőhelyek megfelelő kezelésén keresztül biztosítható, a 3.2.1. fejezetben részletezett élőhelykezelési javaslatok alapján. Specifikus fajvédelmi intézkedések nem indokoltak.

Itt egy rövid felsorolást adunk a kezelési egységek által érintett jelölő fajokról:

KE-2: magyar tavaszi-fésűsbagoly (*Dioszeghyana schmidtii*), nagy szikibagoly (*Gortyna borellii lunata*), nagy tűzlepke (*Lycaena dispar*)

KE-3: magyar tavaszi-fésűsbagoly (*Dioszeghyana schmidtii*)

KE-5: nagy tűzlepke (*Lycaena dispar*)

3.2.4. Kutatás, monitorozás

A Nemzeti Biodiverzitás-monitorozó Rendszer (NBmR) keretében a területen monitorozás nem zajlik.

A tervezés alapját jelentő 1:10.000 léptékű élőhelytérképezés, illetve a jelölő fajokra vonatkozó botanikai és zoológiai felmérés 2015-ben készült el a teljes területre nézve. A további kutatás és monitorozás tekintetében a 2015-ös felmérés eredményeit célszerű alapállapotnak tekinteni.

A jövőben szükséges a területen a kijelölés alapjául szolgáló közösségi jelentőségű élőhelyek kiterjedésének és természetességének, valamint a jelölő fajok állományának nyomon követése.

A **jelölő élőhelyek** monitorozására javasolható 5 évente az NBmR protokoll szerinti élőhelytérképezés elvégzése. Az élőhelyek ennél ritkábban végzett monitorozása vélhetőleg nem ad megfelelő lehetőséget az esetlegesen beinduló negatív folyamatok megváltoztatását célzó idejében történő beavatkozásra. Javasolt a jelölő élőhelyek (1530*-Pannon szikes sztyeppék és mocsarak, 91I0*-Euro-szibériai erdőssztyepp-tölgyesek tölgyfajokkal (*Quercus spp.*)) állományainak változását is egy-egy mintavételi helyen monitorozni, erre alkalmas

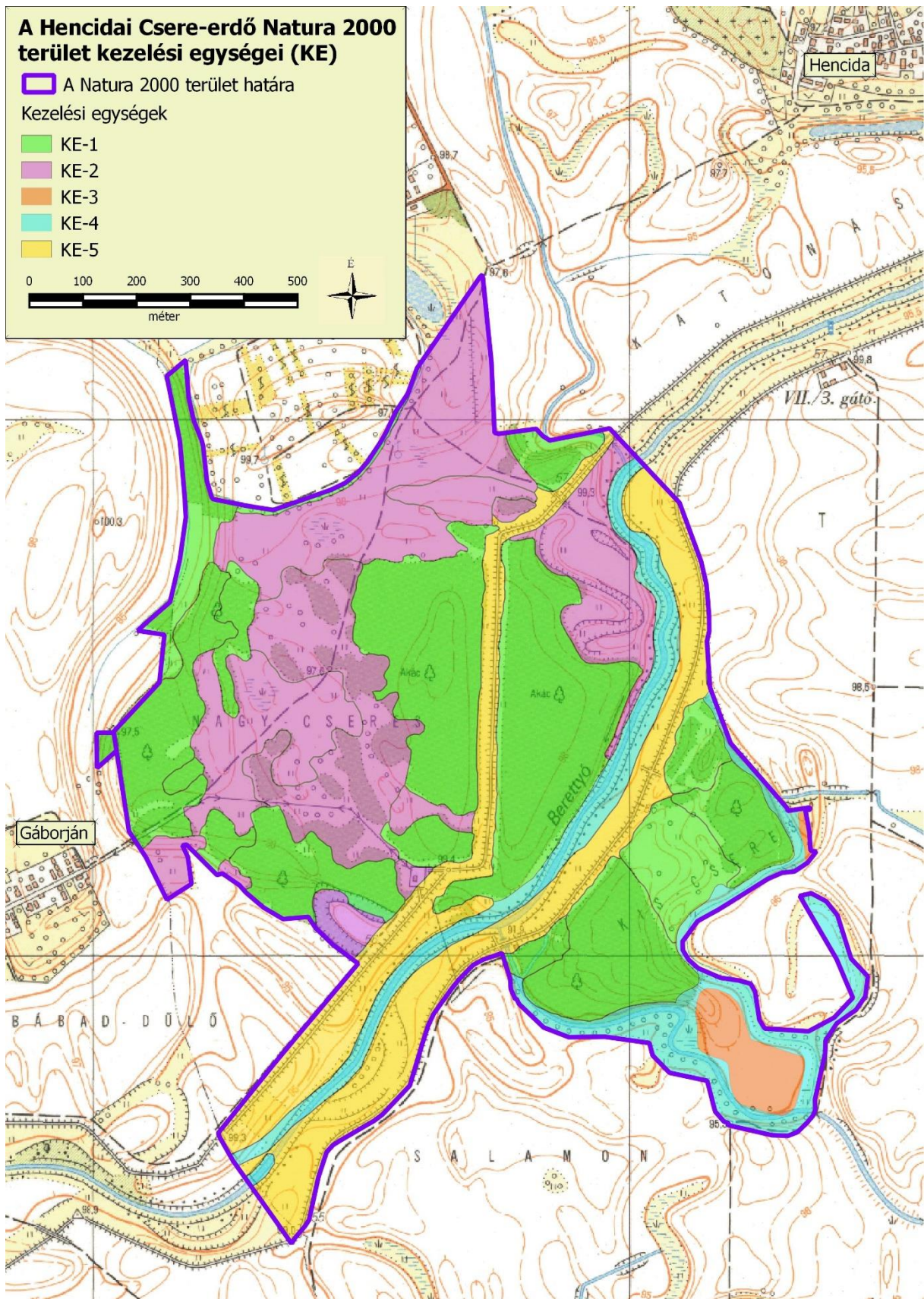
módszer a közösségi jelentőségű gyepekre vonatkozó módszertan.

A jelölő lepkefajok [**magyar tavaszi-fésűsbagoly** (*Dioszeghyana schmidtii*), **nagy szikibagoly** (*Gortyna borelii lunata*), **nagy tűzlepke** (*Lycaena dispar*)] monitorozása NBmR protokoll szerint végzendő, 5 évente.

3.2.5. Melléletek

A gazdálkodáshoz és egyéb területhasználathoz köthető kezelési egységek megjelenítése.

A tervezési terület kezelési egységei. 2016.12.15.

3.3. A kezelési javaslatok megvalósításának lehetséges eszközei a jogi háttér és a tulajdonviszonyok függvényében

A tervezési terület egésze a Hencidai Csere-erdő (HUHN20011) kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területbe tartozik, tehát a tervezési területre alapvetően a 275/2004 (X.8.) Kormányrendelet az irányadó.

A terület egy része (97, 25 ha) a Hencidai Csere-erdő Természetvédelmi Területtel (kiterjedés: 105,85 ha) átfedésben van. (A környezetvédelmi és vízgazdálkodási miniszter 7/1990. (IV. 23.) KVM rendelete egyes természeti területek védetté, valamint helyi jelentőségű természetvédelmi területek országos jelentőségűvé nyilvánításáról, továbbá természetvédelmi területek határának módosításáról).

A tervezési terület szinte teljes egészében a Magyar Állam tulajdonában, a Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság (az erdők és a legelő, rét művelési ágú területek csaknem teljes területe) és a Tiszántúli Vízügyi Igazgatóság (a Berettyó és annak töltése) vagyonkezelésében található. A Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság vagyonkezelésében lévő, haszonbérleti szerződés keretében hasznosított területek hasznosítása során be kell tartani a haszonbérleti szerződésben foglalt előírásokat.

Ezen túl a terület egyes részei az országos ökológiai hálózat magterület, illetve pufferterület övezetének részei is egyben (ld. 1.6. fejezet).

A kezelési javaslatok megvalósítása esetén a fentebb összefoglalt körülményeket kell figyelembe venni.

3.3.1. Agrártámogatások

3.3.1.1. Jelenleg működő agrártámogatási rendszer

Bevezetés

Az Európai Unió mezőgazdasági támogatási rendszere, a közös agrárpolitika (KAP) két pilléren nyugszik: az első pillér (KAP I.) a közvetlen támogatásokat és a piaci intézkedéseket finanszírozza, teljes egészében az Európai Mezőgazdasági Garanciaalap (EMGA) terhére. A második pillér (KAP II.) az unió vidékfejlesztési politikáját szolgálja, melyet az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap (EMVA) regionális vagy nemzeti források társfinanszírozásával működtet.

A Natura 2000 területen gazdálkodók a KAP I. pillér támogatásain túlmenően részesedhetnek a KAP II. pillér forrásaiból is, melyeket a 2014-2020 közötti időszakra Magyarországon a Vidékfejlesztési Program 2014-2020 tartalmaz. A betartandó előírásokat a 2015-2018 között folyamatosan megjelentetett pályázati felhívások foglalják magukba. A 2007-2013 közötti időszakban igénybe vehető támogatások egy részének felhasználása még nem zárult le, az ezekről szóló jogcímrendeletek továbbra is hatályban maradnak mindaddig, amíg történik belőlük kifizetés – ez elsősorban az erdős támogatások esetében fordulhat elő.

A 2014-2020 közötti időszak végéhez közeledve – hasonlóan a 2007-2013 közötti időszak végéhez – átmeneti szabályokat terjesztett elő az Európai Bizottság. Ennek értelmében a 2021. évre egy átmeneti időszakot hirdettek meg, amelyben a KAP II. pillért érintően többek között a terület- és állatlétszám alapú vidékfejlesztési támogatásokat – amelyek jellemzően több éves kötelezettségvállalásúak – meghosszabbíthatja a tagállam. Az átmeneti évben várhatóan a KAP I. pillér alá tartozó közvetlen támogatások is elérhetőek lesznek a jelenlegi feltételek mellett. Az átmeneti szabályok miatt az új tervezési ciklus előre láthatóan 2022-től indul, és 2027-ig tart.

A 2014-2020 között elérhető agrártámogatásokról aktualizált összefoglalás található az állami természetvédelem honlapján:

http://termeszetvedelem.hu/user/browser/File/N2k_fennterv/3_%20mell%C3%A9klet_aktualizalt_041219.pdf

Továbbá a Vidékfejlesztési Program 2014-2020 jelenleg elérhető pályázati felhívásai megtekinthetők az alábbi linken: <https://www.palyazat.gov.hu/doc/4523>

A jelenlegi támogatási időszakban a Vidékfejlesztési Program keretében számos olyan intézkedés elérhető, ahol a Natura 2000 területeken gazdálkodók támogatási forrásokhoz juthatnak vagy előnyt élvezhetnek a pontozási rendszerekben.

Legfontosabbak ezek közül a kompenzációs jellegű kifizetések, melyek a gyepterületek és magánerdők esetében érhetőek el. A Natura 2000 gyepterületekre vonatkozó földhasználati szabályok betartása azonban független attól, hogy a gazdálkodó igényelte-e a támogatást vagy sem. Az adminisztratív eszközök tekintetében a Natura 2000 területekre járó kompenzáció ráépül az egyéb elérhető támogatásokra, a gazdálkodók a Natura 2000 intézkedés mellett jogosultak többek között az egységes területalapú támogatásra (SAPS) is.

Az Országos Erdőállomány Adattárban nyilvántartott erdőrésztlet területén felmerülő költségek és jövedelemkiesés ellentételezése céljából a magánkézben lévő, Natura 2000 erdőterületeken történő gazdálkodáshoz kompenzációs támogatás igényelhető, melynek összege az erdő természetességétől, a faállomány korától és összetételétől függően változik.

Az önkéntesen vállalt előírások elsősorban az agrár-környezetgazdálkodás, ökológiai gazdálkodás és az erdészet, erdő-környezetvédelem, természetmegőrzés témakörébe integrálódnak.

Az agrár-környezetgazdálkodási (AKG) kifizetési rendszer olyan önkéntes alapon működő program, amelyben résztvevők az agrár-környezetgazdálkodási célok elérésének érdekében többlet tevékenységek elvégzését vállalják gazdálkodásuk során. Amennyiben a gazdálkodó az adott Natura 2000 gyepterület vonatkozásában kompenzációs támogatás igénybevételére jogosult, úgy a gyepterületeket érintő AKG tematikus előírascsoportok esetén a támogatási összeg a kompenzációs támogatás összegével csökkentésre kerül.

Egyes esetekben az erdőkre lehívható támogatások szektortól függetlenül is igénybe vehetők (pl. természeti katasztrófa (vízkár, szélkár, tűzkár) által sújtott területeken az erdészeti potenciál helyreállítására, másodlagos erdőkárok megelőzésére, illetve erdőszerkezet átalakításához), más esetben az állami és önkormányzati szektor kizárásra került.

Támogatás vehető még igénybe olyan földhasználati intézkedésekre, amelyek gazdálkodáshoz közvetlenül nem kapcsolódnak, ugyanakkor a vidéki táj értékeinek, állat- és növényvilágának fennmaradását szolgálják, és ezáltal növelik a Natura 2000 területek közjóléti értékét, illetve hozzájárulnak a környezetgazdálkodási célok teljesítéséhez (az erdő esetében az erdei ökoszisztémák ellenálló képességének és környezeti értékének növelését célzó beruházásokhoz nyújtott támogatás, a mezőgazdasági területek esetében az élőhelyfejlesztési és vízvédelmi célú nem termelő beruházások).

A tervezési területen elérhető támogatások rövid ismertetése

A jelenleg hatályos Mezőgazdasági Parcella Azonosító Rendszer 2020. évi adatok alapján a Hencidai Csere-erdő kiemelt jelentőségű természet-megőrzési terület Hencida és Gáborján közigazgatási területeket érintve több fizikai blokkban található. Az érintett fizikai blokkok területnagyságának megközelítőleg 41,67 %-a mezőgazdaságilag támogatható területre esik, melyre agrártámogatás igényelhető.

MePAR Blokkazonosító	teljes terület (ha)	támogatható terület (ha)	KAT
LHH2H-H-17*	1,30	0,00	KAT20
LJ5A0-X-17*	49,42	33,02	KAT20
LJ2EL-K-17*	28,84	24,26	0
LPQ8H-5-17*	8,60	0,00	KAT20
LJ9ML-1-17*	7,79	6,60	0
LPMVH-N-17*	31,29	13,22	0
L332H-N-17*	4,78	0,00	0
L6DNH-P-17*	19,48	16,71	0
L5UVH-A-17*	5,40	2,57	0
LERFH-4-17*	17,20	0,00	0
LPJ8H-X-17	26,49	0,00	KAT20
LJEVH-9-17	4,14	3,53	KAT20
LK6NH-V-17*	1,87	0,00	0
L30NH-6-17*	7,83	3,35	0
L41VH-F-17*	104,50	101,74	0

* Az adott MEPAR-blokknak nem a teljes területe fed át a Natura 2000 terület területével.

A fizikai blokkban gazdálkodó mezőgazdasági termelők számára az alábbi, élőhelykezeléssel összefüggő agrártámogatási források érhetőek el:

Egységes területalapú támogatás (SAPS):

A támogatás mértékéről évente a vidékfejlesztésért felelős miniszter dönt miniszteri rendeletben. A támogatás igénybevételének feltétele, hogy a gazdálkodó maradéktalanul tartsa be az 50/2008. (IV.24.) FVM rendeletben foglaltakat, amely a Helyes Mezőgazdasági és Környezeti állapot feltételrendszerit tartalmazza.

2015-től önállóan nem, csak a zöldítés támogatással együtt igényelhető.

Zöldítés támogatás:

A zöldítés keretében elnyert támogatási összeget kifejezetten az éghajlat és a környezet szempontjából előnyös mezőgazdasági gyakorlatokra kell fordítani. Elsődleges célja, hogy a mezőgazdasági tevékenységet végzők egyre nagyobb mértékben járuljanak hozzá a mezőgazdaság alapját is képező környezet és természeti erőforrások megőrzéséhez.

A zöldítés három különböző gyakorlat összessége: állandó gyepterületek fenntartása; terménydiverzifikáció (azaz a növénytermesztés diverzifikálása, változatosabbá tétele), illetve az ökológiai jelentőségű területek kijelölése (EFA). A zöldítés három gyakorlata nem minden esetben különül el egymástól.

Fontos, hogy a zöldítés támogatást csak az egységes területalapú (SAPS) támogatással érintett területek után lehet igényelni.

Agrár-környezetgazdálkodási kifizetés (VP-4-10.1.1-15 és VP-4-10.1.1-16):

Középhosszú távú (5 gazdálkodási év) támogatási rendszer, melynek feltételeit a Vidékfejlesztési Program keretében meghirdetett pályázat szabályozza. A támogatás fő céljai a vidéki területek fenntartható fejlődésének támogatása, a környezet állapotának megőrzése és javítása, a mezőgazdasági eredetű környezeti terhelés csökkentése, környezetvédelmi szolgáltatások biztosítása, a természeti erőforrások fenntartható használatán alapuló mezőgazdasági gyakorlat erősítése. Kiemelten kívánja továbbá támogatni a biodiverzitás megőrzését a természetes életkörülményeik között (a gazdaságban), a természet, a víz, és a talaj védelmét a termőhelyi adottságoknak megfelelő termelési szerkezet kialakításával, a környezettudatos gazdálkodás és fenntartható tájhasználat kialakításával.

Kötelező földhasználati előírások ellenértékéért igényelhető kompenzációs jellegű kifizetések:

A Natura hálózat gyepterületeire a 269/2007. (X. 18.) Korm. rendelet a Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól értelmében speciális földhasználati előírások vonatkoznak, melyek betartása többletköltséget, illetve bevételkiesést jelentenek a gazdálkodók számára. A Vidékfejlesztési Program keretében pályázható „VP4-12.1.1-16. - Natura 2000 mezőgazdasági területeknek nyújtott kompenzációs kifizetések” kompenzációs támogatás ezeknek a többletköltségeknek, valamint kieső bevételeknek az ellentételezésére szolgál.

Ehhez hasonlóan létezik a Vidékfejlesztési program keretében erdős területekre vonatkozó „VP4-12.2.1-16 - Natura 2000 erdőterületeknek nyújtott kompenzációs kifizetések” támogatás is. A Natura 2000 irányelveket érvényre juttató jogszabályok végrehajtásával érintett, az Országos Erdőállomány Adattárban nyilvántartott, magánjogi tulajdonban lévő Natura 2000 erdőterületeken történő gazdálkodáshoz a felmerülő költségek és jövedelem kiesés ellentételezésére az erdő természetességétől, a faállomány korától és összetételétől függően évente, változó összegű kompenzációs támogatás igényelhető.

Erdő-környezetvédelmi kifizetések:

A Vidékfejlesztési Program keretében meghirdetett „VP4-15.1.1-17 - Erdő-környezetvédelmi kifizetések” pályázat célja a tudatos erdő-környezetvédelmi gazdálkodási módok elterjesztése, a fafajok adaptációs képességének növelése, az egyes területeken az erdőtípus, fafajösszetétel, illetve gazdálkodási mód megváltoztatása. A kiírás alapján kizárólag magánjogi erdőgazdálkodó és települési önkormányzat kaphat támogatást a jogerős erdőtervvel rendelkező, Országos Erdőállomány Adattárban szereplő erdőrészletben történő örökérvényű erdőgazdálkodásra, erdőállományok kézimunka igényes ápolására, illetve természetkimélő anyagmozgatásra.

A „VP-4-11.1.-11.2.-15 Ökológiai gazdálkodásra történő áttérés, ökológiai gazdálkodás fenntartása (ÖKO 15) és VP-4-11.1.-11.2.-18 Ökológiai gazdálkodásra történő áttérés, ökológiai gazdálkodás fenntartása (ÖKO 18)” pályázat célja egyrészt a konvencionális területek ökológiai művelés alá vonásának ösztönzése, másrészt az ökológiai művelésbe vont területeken a gazdálkodási mód fenntartása, melynek feltételeit a Vidékfejlesztési Program keretében meghirdetett pályázat szabályozza.

A „VP5-8.5.1-17 Az erdei ökoszisztémák ellenálló képességének és környezeti értékének növelését célzó beruházások” megnevezésű pályázat célja az erdei ökoszisztémák ellenálló képességének növelése, a meglévő erdők természetességi állapotának javítása, valamint az idegenhonos cserje és fafajok visszaszorítása. A cél elérését a Kormány magán- és közjogi erdőgazdálkodók együttműködésével tervezi megvalósítani a pályázati felhívásban foglalt feltételek mentén.

Szintén a Vidékfejlesztési Program keretében elérhető a „VP4-15.2.1.1-16 Erdészeti genetikai erőforrások megőrzése” és a „VP4-15.2.1.1-16 Erdészeti genetikai erőforrások fejlesztése” megnevezésű pályázatok, amelyek célja az erdők megfelelő ökológiai teljesítőképességének fenntartása és fejlesztése. A támogatások a magyarországi erdészeti fafajok meglévő genetikai változatosságának, mint az alkalmazkodóképesség alapjának és fafajaink evolúciós potenciáljának a hosszú távon megőrzése és fenntartása érdekében jöttek létre.

A tervezési területre vonatkozóan a „VP4-8.5.2.-17 Az erdei ökoszisztémák térítésmentesen nyújtott közjóléti funkcióinak fejlesztése” pályázat keretében támogathatóak bizonyos beruházások, amely a gyalogos kirándulás vagy gyalogtúra során rövid pihenésre szolgáló, közúton jellemzően nem megközelíthető, kisebb közjóléti berendezés-együttes kiépítését hivatott létrehozni.

Ugyancsak a Vidékfejlesztési Programon belül elérhető pályázat a „VP5-8.6.1-17 Erdészeti technológiákra, valamint erdei termékek feldolgozására és piaci értékesítésére irányuló beruházások”, amely célja az erdőgazdálkodás hatékonyságának javításához és a természetközeli gazdálkodási módok elterjedéséhez szükséges eszközök és géppark kialakításának ösztönzése, valamint az erdei termékek és melléktermékek gazdasági hasznosításához szükséges elsődleges feldolgozást szolgáló gépek és berendezések biztosítása, beleértve a lokális megújuló energia rendszer kiszolgálását, faipari feldolgozás előkészítését szolgáló gépeket, technológiát is.

Nem termelő mezőgazdasági beruházások:

A Vidékfejlesztési Program keretében a „VP4-4.4.1-16. - Élőhelyfejlesztési célú nem termelő beruházások” pályázat alapján támogatás vehető igénybe olyan földhasználati intézkedésekre, amelyek gazdálkodáshoz közvetlenül nem kapcsolódnak, ugyanakkor a vidéki táj értékeinek, állat- és növényvilágának fennmaradását szolgálják, ez által növelik a Natura 2000 területek közjóléti értékét, illetve hozzájárulnak a környezetgazdálkodási célok teljesítéséhez.

Ugyancsak a Vidékfejlesztési Program keretében van lehetőség pályázni Vízvédelmi célú nem termelő beruházások kivitelezésére. A „VP4-4.4.2.1-16 - Vízvédelmi célú nem termelő beruházások: létesítmények kialakítása, fejlesztése”, illetve a „VP4-4.4.2.2-16 - Vízvédelmi célú nem termelő beruházások: vízvédelmi és vizes élőhely létrehozása, fejlesztése” támogatások alapvető célja területi vízviesszatartás elősegítése, illetve a felszíni és a felszín alatti víztesteket érő terhelések, szennyezések csökkentése, megakadályozása, mind az éghajlatváltozással összefüggő problémák minimalizálása, mind a biodiverzitás megőrzése, mind a vizeink mennyiségi és minőségi védelmének biztosítása céljából.

Természeti hátránnyal érintett területek támogatása:

A Vidékfejlesztési Program keretében a „VP4-13.2.1-16. – Kompenzációs kifizetések természeti hátránnyal érintett területeken” pályázat alapján, támogatásban azok a gazdálkodók vehetnek részt, akik a 1257/1999/EK tanácsi rendelet 19. cikke alapján meghatározott területen mezőgazdasági tevékenységet folytatnak. A támogatás jövedelem-kiegészítést biztosít a hátrányos természeti adottságokkal rendelkező területeken a terület igényeihez igazított mezőgazdasági tevékenységet fenntartó gazdálkodók részére.

3.3.1.2. Javasolt agrártámogatási rendszer

Kifejezetten Natura 2000 területekre jelenleg a Natura 2000 gyep- és erdőterületekre vonatkozóan létezik kompenzációs kifizetés. Látható azonban, hogy jelenleg nincsen hatályban szántó és halastó művelési ágú, valamint egyéb természetvédelmi szempontból fontos élőhelyre (vizes élőhelyek, nádas területek, stb.) kidolgozott földhasználati előírás, illetve ez alapján kompenzációs kifizetés. Ebből adódóan ezekre a területekre csupán az egyéb földhasználati korlátozások (nitrát területekre, védett területekre vonatkozó) vannak érvényben, speciális faj és élőhelyvédelmi intézkedések nincsenek.

A Natura 2000 gyepterületekre vonatkozó jelenlegi földhasználati előírások általános értelemben olyan gyephasználatot támogatnak, amely országos léptéket tekintve általában szükségesek a gyep természetességének megőrzéséhez. Ugyanakkor általánosságukból következően nem képesek kezelni olyan helyi és speciális problémákat, amelyek éppen a jelölő értékek miatt fontosak (egyes kivételes esetekben akár ellent is mondhatnak a Natura 2000 célkitűzéseknek). A fenntartási terv egyik szerepe éppen azoknak a lokális kezelési feladatoknak a meghatározása, amelyek támogatási rendszerbe való beépítése a Natura 2000 célkitűzések szempontjából szükséges.

A jelenlegi agrártámogatási rendszer további jelentős korrekcióra szoruló hiányossága, hogy nem ösztönzi a természetvédelmi szempontból fontos gazdálkodói beavatkozásokat a nem

hasznosított mezőgazdasági területeken. Egyúttal nem is teszi érdekeltté a gazdálkodót abban, hogy azok a nem hasznosított mezőgazdasági területek, amelyek éppen a hasznosítás hiánya miatt őriznek értékes közösségi jelentőségű élőhelytípusokat, fajokat - megfelelő (vagy jobb illetve nagyobb) állapotban és kiterjedésben fennmaradjanak.

Mivel ezek a területek rendszerint nem támogatható területrészek, így a támogatható terület maximalizálása érdekében a gazdálkodók gyakran eltüntetik a szegélyvegetációt, cserjéseket, kaszálják az értéktelen szénát adó, vagy vízállásos területeket is, amelyeken korábban nem folytattak intenzív jellegű gyepgazdálkodást. Ez a helyzet úgy javítható, ha agrártámogatás lesz igényelhető a nem művelt területekre, azaz nemcsak a kivett művelési ágú területekre, hanem a művelés alatt álló területek egyes részterületeire is.

Az erdőterületek vonatkozásában a jelenlegi természetvédelmi szempontokat elősegítő támogatási rendszer szinte kizárólag magán erdőgazdálkodók számára elérhető. Támogatás igénybevételére nem jogosult önkormányzat, költségvetési szerv, valamint az a gazdálkodó szervezet, amelyben a Magyar Állam tulajdoni hányada eléri vagy meghaladja az 50%-ot. Szükséges lenne ezért olyan támogatási formákat és konstrukciókat kidolgozni és alkalmazni, amelyek állami erdőkben is lehetővé tesznek bizonyos – erdőgazdálkodási, továbbá nem is okvetlenül az erdőgazdálkodás szűken vett körén belül értelmezhető, de erdőterületen történő – beavatkozásokat.

A Natura 2000 területek közötti koherencia biztosítása érdekében fontos lenne a természeti területek és az ökológiai hálózatba tartozó területek kedvező állapotának megőrzése a Natura 2000 területeken kívül is. A problémára megoldás lehet, ha a természetvédelmi szempontból értékes, de gazdaságosan nem művelhető területek is legalább minimális mértékben támogathatóak lennének, ezáltal nem lennének teljesen haszontalanok a tulajdonosok, földhasználók számára. A támogatási rendszer kialakítása során figyelembe kellene venni a támogatásra benyújtott terület természetvédelmi értékességét, sajátos ökoszisztéma szolgáltatásait, az ott megtalálható, elkülönülő élőhelyfoltok természetességi értékét és a jó természetességű területeken vagy részterületeken azoknak a fennmaradását segítő gazdálkodást vagy akár a „nem beavatkozást” kellene ösztönözni, az idegenhonos inváziós fajok eltávolítására vonatkozó tevékenység kivételével.

3.3.2. Pályázatok

A tervezési területre a természetvédelmi célkitűzések megvalósításával kapcsolatban folyamatban van egy „*Pusztai tölgyesek és puhafaligetek természetvédelmi rekonstrukciója a HNPI működési területén*” (pályázati azonosító KEHOP-4.1.0-15-2016-00037) elnevezésű Környezet és Energetikai Hatékonyság Operatív Program keretében megvalósuló pályázat, melynek célja a tájba illeszkedő őshonos fajokból álló természetes vagy természetközeli élőhelyek rekonstrukciója, rekreációja, amely elősegíti a természeti értékek hosszú távú fennmaradását, a leromlott területek rehabilitációját, valamint kedvező életfeltételek és élőhelyek kialakítását. A cél a munkálatok során olyan természetes, kismértékű emberi beavatkozással is fenntartható rendszerek létrehozása, amelyek illeszkednek a tájba és figyelembe veszik a közösségi jelentőségű élőhelyek és fajok, valamint a védett növény- és állatfajok környezeti igényeit, annak érdekében, hogy populációik számára kedvező feltételeket teremtsünk.

A pályázat keretében tervezett beavatkozások: irtási munkálatok; erdőtelepítések; fás legelő létrehozása; tartós igénybevétel, művelésiág-váltás; kerítésépítés.

3.3.3. Egyéb

A tervezési területre nincs egyéb javaslat.

3.4. A terv egyeztetési folyamatának dokumentációja

3.4.1. Felhasznált kommunikációs eszközök

Ld. a 3.4.2. pont alatti táblázatban.

3.4.2. A kommunikáció címzettjei

Felhasznált kommunikációs eszközök:	Kommunikáció címzettjei:	Időpont, helyszín	Egyéb információ
Egyeztető fórum	<ul style="list-style-type: none"> • gazdálkodók • a Natura 2000 területtel érintett földrészletek tulajdonosai és vagyongazdálkodói • a Natura 2000 területen illetékességi vagy működési területtel rendelkező területi államigazgatási szervek és települési önkormányzatok • egyéb indokolt célcsoport: helyi lakosság	2017.02.14. (Hencida)	Résztevők száma: 6
Önkormányzati közzététel	<ul style="list-style-type: none"> • gazdálkodók • a Natura 2000 területtel érintett földrészletek tulajdonosai és vagyongazdálkodói • a Natura 2000 területen illetékességi vagy működési területtel rendelkező területi államigazgatási szervek és települési önkormányzatok • egyéb indokolt célcsoport: helyi lakosság	2017.02.06-16. (Gáborján, Hencida)	Kifüggesztés darabszáma: 2
Honlap	<ul style="list-style-type: none"> • gazdálkodók • a Natura 2000 területtel érintett földrészletek tulajdonosai és vagyongazdálkodói • a Natura 2000 területen illetékességi vagy működési területtel rendelkező területi államigazgatási szervek és települési önkormányzatok • egyéb indokolt célcsoport: helyi lakosság	2017.01.30-tól meghatározott ideig letölthető volt	http://www.emisszio.hu/n2
Érintettek levélben vagy e-mailben történő megkeresése és tájékoztatása	<ul style="list-style-type: none"> • a Natura 2000 területen illetékességi vagy működési területtel rendelkező területi államigazgatási szervek és települési önkormányzatok	2017.02.02-09. között	Kiküldött értesítések darabszáma: 93 levél + 125 e - mail

A kommunikáció szervezése, lebonyolítása, tartalma:

1. Az egyeztető fórum időpontjának és helyszínének egyeztetése megtörtént az érintett szakmai tervezőkkel, természetvédelmi őrkkel és a tájegységvezetővel, valamint a fórum helyszínének otthont adó Hencida község Polgármesteri Hivatalával (2017. január).
2. A fenntartási terv letölthetővé vált és a véleményezhetőségről cikk jelent meg a kommunikációban résztvevő E-misszió Egyesület honlapján (2017.01.30.).
3. Az érintett önkormányzatok (Gáborján, Hencida) 2017.02.06-16. között 10 napra kifüggesztették a fenntartási tervet.
4. Az érintettek jelentős köre a fenntartási terv társadalmi egyeztetésének folyamatáról, a tervek véleményezhetőségéről, a véleményezés módjairól és határidejéről postai levélben (és/vagy e-mailben) értesítésre került. Az értesítő levelek célcsoportok szerinti egyedi összeállítással kerültek kiküldésre (2017.02.02-09. között) és tartalmazták a

véleményezéshez szükséges információkat (terület kód, név, érintett települések, véleményezési határidők, egyeztető fórum időpontja stb.). A címzettek köre, az értesítés módja, a tőlük érkezett válaszok, valamint a rájuk adott tervezői válaszok a 4. sz. mellékletben találhatóak.

5. Az érintettek felé meghirdetett időpontban és helyszínén, 2017.02.14-én 13:00 órai kezdéssel, Hencida község Polgármesteri Hivatalának Tanácskozó termében (4123 Hencida, Kossuth tér 1.) az egyeztető fórum megtartásra került, melyről emlékeztető és fotódokumentáció készült. A fórumon 6 fő vett részt.
6. A beérkezett véleményeket és észrevételeket a kommunikációban közreműködő szakértő összefoglalta, és a tervkészítő, valamint a Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság részére eljuttatta.

3.4.3. Egyeztetés hatósági és területi kezelő szervekkel

Társadalmi egyeztetést követően 14 címzett részéről érkezett visszajelzés a Natura 2000 fenntartási tervvel kapcsolatban.

A legtöbb véleményt megyei szervek küldték meg. Emellett voltak országos hatáskörű szervek, önkormányzatok, valamint agrárkamara tanácsadó, környezet- és természetvédő civil szervezet is a véleményezők között. A Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság projektgazdaként vett részt a fenntartási terv egy részének elkészítésében.

A legfontosabb beérkezett vélemények a 3.4.3.1. táblázatban láthatóak.

3.4.3.1. A legfontosabb beérkezett vélemények:

Kommunikáció címzettje	Alkalmazott eszköz	Visszajelzett? (tartalom)	Hogyan?	Beépült a tervbe?	Hogyan? Ha nem épült be, miért?
Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal	- levél, és/v. email értesítés - kifüggesztés - honlap - egyeztető fórum	igen [állami főépítész] (- a terv nem tartalmaz megállapításokat az épített környezetre., nem derül ki, hogy vannak-e ilyenek a területen. - javasolja kiegészíteni a tervet az érintett települések településszerkezeti tervével, valamint a HÉSZ mellékletét képező szabályozási terve és a valós területhasználatok térképi bemutatásával. - a fentt. terv célkitűzéseit véleménye szerint települési szinten kell érvényre juttatni.)	levélben	részben	Az épített környezet és a valós földhasználat az élőhelyterképezést megalapozó terepi felmérés során az élőhelyfoltok lehatárolásánál figyelembe lett véve. Az alkalmazott módszer – Általános Nemzeti Élőhely-osztályozási Rendszer – élőhelycsoportjai közül az Agrár élőhelyek és az Egyéb élőhelyek csoportokon belül több mint 20 élőhely biztosítja ennek a lehetőségét. Jelen fenntartási tervben nem jelennek meg a kezelési egységek leírásánál az épített környezet elemeire vonatkozó információk, mivel nem kerültek lehatárolásra olyan élőhelyfoltok, amelyeknél az épített környezet lenne meghatározó. Az árvízvédelmi töltések viszont külön kezelési egységbe kerültek, elsősorban azért, mert az árvízvédelmi feladatok prioritása ezt kívánta meg. Ez a kezelési egység az árvízvédelmi töltést, mint az épített környezet fontos elemét különállóan kezeli annak ellenére is, hogy ez a vonatkozás a fenntartási tervben nincs kiemelve.

					Az 1.7.2. pont alatt a Településrendezési eszközök alcím alatt a vonatkozó szabályozási tervek és építési szabályzatok hivatkozva vannak.
Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal, Debreceni Járási Hivatal Építésügyi és Örökségvédelmi Osztály	- levél, és/v. email értesítés - kifüggesztés - honlap - egyeztető fórum	igen (- szántóterületeken gyepp kialakítása a régészeti lelőhelyek megóvását szolgálja. - földmunkával járó fejlesztések esetén javasolt a régészeti lelőhelyek elkerülése, és az örökségvédelmi hatósággal való egyeztetés. - felhívja a figyelmet a Kötv. 9, 10, és 19. §-ra [megelőzés és elkerülés])	levélben	részben	A levélben említett szempontok figyelembevétele az esetleges beruházásokat megelőző engedélyeztetési folyamat során biztosított.
Tiszántúli Vízügyi Igazgatóság	- levél, és/v. email értesítés - kifüggesztés - honlap - egyeztető fórum	igen (- a terv nem tartalmaz olyan szövegrészt, amely ellen kifogást emel. - ismerteti a terv által érintett, a kezelésükben található víztesteket. - ismerteti az igazgatóság feladatait. - ismerteti, hogy mely víztestek esetében volt munkaelmaradás, és felhívja a figyelmet ezek problémáira. - kéri, hogy olyan előírások legyenek, amelyek nem korlátozzák a felsorolt jogszabályok által előírt feladataikat: --1995.LVII.trv.16§(3). --120/1999.Korm.r.3.§ és melléklet III. pont)	levélben	részben	A Berettyó folyó és a hozzá kapcsolódó kisebb vízfolyások, feltöltődött holtmedrek tartoznak a KE-4 kezelési egységbe. Itt 3 önkéntesen vállalható kezelési előírás-javaslat került megfogalmazásra. A tervekészítő véleménye szerint ezek egyike sem hátráltatja az Igazgatóságot a jogszabályban rögzített feladatai ellátásában.
Hajdú - Bihar Megyei Önkormányzat	- levél, és/v. email értesítés - kifüggesztés - honlap - egyeztető fórum	igen [megyei főépítész] (- személyes találkozót kezdeményez a megyét érintő területfejlesztési, területrendezési elképzelésekről; az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptióról, az Országos Területrendezési Terv és a Megyei Területrendezési tervről)	levélben	nem	Nem releváns a fenntartási terv vonatkozásában.

3.4.3.2. A legfontosabb észrevételek, amelyek alapján a terv módosításra került:

A Tiszántúli Vízügyi Igazgatóság kéri, hogy olyan előírások ne legyenek, amelyek korlátozzák a felsorolt jogszabályok által előírt feladataik elvégzésében. A kezelési egységekben szereplő előírás-javaslatok jelenleg csak javaslatok, és úgy lettek kialakítva, hogy azok a lehető legnagyobb mértékben szolgálják az ott előforduló természeti értékek megőrzését, mindamelllett a szükséges beavatkozásokat a lehető legkisebb mértékben akadályozzák.

AGRÁRMINISZTERIUM

Nyilatkozat

A HUHN20011 Hencidai Csere-erdő kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület Natura 2000 fenntartási terve megfelel az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X. 8.) Kormányrendelet 4. §. (4) bekezdésben foglalt tartalmi és formai követelményeknek. A Natura 2000 fenntartási tervet a Natura 2000 fenntartási tervek Szakmai Bizottsága elfogadta.

A HUHN20011 Hencidai Csere-erdő Natura 2000 területre vonatkozó fenntartási tervet, az agrárminiszter megbízásából, jóváhagyta:

Balczó Bertalan
természetvédelemért felelős helyettes államtitkár

Budapest, 2020. július „24.”

AGRÁRMINISZTERIUM

Nyilatkozat

A HUHN20011 Hencidai Csere-erdő kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület Natura 2000 fenntartási terve megfelel az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X. 8.) Kormányrendelet 4. §. (4) bekezdésben foglalt tartalmi és formai követelményeknek. A Natura 2000 fenntartási tervet a Natura 2000 fenntartási tervek Szakmai Bizottsága elfogadta.

A HUHN20011 Hencidai Csere-erdő Natura 2000 területre vonatkozó fenntartási tervet, az agrárminiszter megbízásából, jóváhagyta:

Balczó Bertalan
természetvédelemért felelős helyettes államtitkár

Budapest, 2020. július „24.”